

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд за присъждане на научната степен “Доктор на науките” Област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание

Автор на дисертационния труд: доц. Бистра Георгиева Димитрова, доктор, катедра „Водни спортове“ при НСА „Васил Левски“, София

Тема на дисертационния труд: “СИНХРОННО ПЛУВАНЕ – ИНОВАЦИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ПЕДАГОГИЧЕСКИЯ ПРОЦЕС”

Рецензент: доц. Боянка Илиева Пенева-Тонева, доктор & ДН
Катедра “Теория на физическото възпитание” - НСА «Васил Левски»

Представеният за рецензиране дисертационен труд е предназначен за обсъждане от научно жури, определено със заповед № 2393/19. 12. 2017 г. на Ректора на НСА „Васил Левски“ и съобразно чл. 4 на ЗРАСР и решение на ФКТТСА от 14.12.2017 г. – протокол № 14

1. Биографична справка и професионален път на кандидата

Кандидатът за научната степен Бистра Георгиева Димитрова е родена на 19 април 1959 г. в гр. София. През 1977 г. завършва със златен медал 9-та френска езикова гимназия в София, а през 1981 г. ВИФ „Георги Димитров“. От 1984 г. е преподавател по плуване и синхронно плуване към катедра „Водни спортове“ – съответно главен асистент от 1990 г. и доцент от 2006 г. В настоящия момент е на основен трудов договор към НСА „Васил Левски“.

Докторска дисертация – ОНС Доктор в ПН 7.6. Спорт, защитава през 1994 г. Бистра Димитрова развива активна обществена дейност не само в

областта на спорта, поради което в биографията ѝ могат да се отбележат следните факти:

- **Експертни позиции** - посланик на ООН по „Спорт и социално развитие“, експерт-оценител на ГД „Наука“ в Брюксел – направление „Здравна превенция и социални иновации“, супервайзър на „International Water Bridge“ – световна кампания на ООН, свързана с Деня на водата.
- **Международни позиции** – член на техническия комитет по синхронно плуване към Европейската лига по плуване, съдия категория „А“ към FINA, съдия категория „А“ към LEN, лектор на FINA на английски и френски език, 10 години държавен треньор на националния отбор на България по синхронно плуване, кондиционен треньор по тенис, научен анализатор на технически стратегии в тенис играта и много други и съответно отличия, които е получавала: диплом със златен печат на Международния олимпийски комитет за особен принос в развитието на олимпийския спорт, бронзов медал трета степен за принос в развитието на спорта в Столична община и много други.
- **Управленски позиции** – външен експерт към Министерството на образованието и науката, член на борда на националния комитет „Жени и наука“ към МОН, съветник по евроинтеграция в Министерството на младежта и спорта, съветник по образование и наука към Министерството на младежта и спорта в кралство Мароко, председател на “Global Water Health” – клъстерна платформа.

Бистра Димитрова ползва литературно френски, английски, руски език, а говоримо – испански, италиански, арабски и гръцки език. Тя е автор на 137

научни статии. Участвала е с доклади в 47 научни конгреса, конференции или симпозиуми. Координатор е в 3 научноизследователски, 3 международни и 7 европейски проекта.

Бистра Димитрова е автор и ръководител на всички програми по синхронно плуване, акредитирани в НСА „Васил Левски“. Като титулярен лектор е самостоятелен автор на всички учебници, ръководства и други учебни помагала в специалността „Синхронно плуване“ – за трите образователни степени.

Научните интереси на доц. Бистра Димитрова, доктор, са пряко свързани с конкретната ѝ практическа работа и надграждането на компетентностите в спорта синхронно плуване. Като нейн любим спорт тя търси неговото популяризиране и присъствие сред младите хора още от най-ранна възраст. Вискателна към себе си, тя успява да доведе до перфекционизъм всички свои начинания в професионален план. Така стига до написването и на представения за рецензия голям докторат, тясно свързан с образователната ни система. С последните държавни образователни стандарти спортовете синхронно плуване и водна топка са включени като учебни дисциплини във вариант „Б“ от ядро „Водни спортове“ на предмета физическо възпитание и спорт.

За изготвяне на рецензията на разположение имах:

1. Докторат подвързан с твърди корици – в обем от $274 + 5 = 279$ стр.
2. Автореферат – 66 стр.
3. Три книги, имащи отношение към дисертационния труд – „Триезичен специализиран речник по синхронно плуване за WEB-базирана платформа“(2016), „Циклични движения SMART модели на техника квадрантна оценка“(2017), „Специфика на тренировъчното натоварване

в синхронното плуване“ (2017) – и трите книги са отпечатани от издателство „Авангард Прима“ – София.

4. Диск с приложения

2. Актуалност на дисертационния труд

Представеният докторат е оригинален труд на доц. Бистра Димитрова и е плод на нейни първоначално наблюдения, а по-късно и целенасочени изследвания в синхронното плуване още от 1981 г. Синхронното плуване е спорт, който днес при създадени условия може да намери място в образователната система и уроците по физическо възпитание. Крайното оформление на труда е своевременен отговор на изискването на Министерството на образованието за иновации в управлението на педагогическия процес. При доц. Бистра Димитрова количествените натрупвания през годините и растящите ѝ компетентности в професионалната област с течение на времето, по естествен път са довели до логично оформени и изпробвани в практиката изводи с последвали ги препоръки, които тя популяризира и доизяснява детайлно в своя докторат. Така тези изводи и препоръки могат да се ползват не само в изследвания от нея спорт, но да се пренесат и в други спортове, а защо не и в други учебни сфери/предмети.

3. Структура и библиографска справка

Представеният научен труд е разработен в обем от 279 стр. Онагледяването на доктората е богато, а нюансиране в различни насоки кара авторката да ползва 27 таблици, 12 фигури, 14 диаграми, 21 схеми, 17 графични полигона и 10 графики, което е в полза на научния труд. Богата е и библиографската справка – 535 литературни източника, от които 165 са на

кирилица (български и руски език), 359 са на латиница – предимно на френски и английски език, които авторката владее достатъчно добре, за да ползва текстовете в оригинал, и 11 уебсайта.

Съдържанието отговаря на структурните изисквания за написване на научен труд. То е структурирано в четири глави, а именно:

Глава първа – теоретико-методологични аспекти на проблема

Глава втора – Обща и специализирана методология – с лимитиране на проблема и извеждане на работна хипотеза, включително целта, задачите, организацията и методологията на изследване

Глава трета – теоретични, научно-приложни и методични аспекти на системата синхронно плуване

Глава четвърта – дефиниране на приносите, изводи и препоръки

Дисертационният труд е написан на добър научен стил, смислово издържан е, следва се логиката на проблемите в дълбочина.

В процеса на професионалното си израстване доц. Бистра Димитрова установява, че контролът и оценката на ефективността на плувната техника при водна топка и синхронно плуване се нуждаят от собствени методики, поради съществуването освен на хоризонтално и на вертикално положение на тялото. Тя също стига до извода, че водещ „фактор в оптимизирането на контрола трябва да е диагностиката чрез индивидуална оценка за ефективността на плувната техника“ и в тази насока насочва своите научни интереси.

Целта на дисертационния труд е поставена правилно. Изведените задачи са подчинени на тази цел и са общо 4 на брой с по 3 подзадачи към всяка една от тях. Това предопределя дълбоко детайлизиране при тълкуване на резултатите от изследванията. Субект на изследването са 529 български и чуждестранни (предимно от Мароко, но също от Франция, Гърция, Сърбия,

САЩ, Великобритания и Испания – $n = 100$) синхронистки, студенти, ученици и съдии ($n=67$). Точното им разпределение по групи може да се види на стр. 88.

Изследването минава през 4 етапа – началото е през м. януари 1993 г., а краят през м. април 2017 г., т.е. почти четвърт век проблематиката е занимавала автора в търсене на най-доброто за педагогическия процес. Желанието за още по-голяма достоверност на изследването води доц. Бистра Димитрова до провокиране на консултации с нашите най-видни професионалисти – предимно физиолози и лекари – от края на миналия век, повечето от тях вече напуснали този свят (стр. 89).

Следващата крачка на доц. Бистра Димитрова е научно установяване на качествата на предлагания инструментариум, а целта – извличане на точна и пълна информация от изследванията (стр. 92).

Методите на изследването (стр.92 - 93) са групирани в 7 подгрупи, като тук най-силно впечатление правят методите за прогнозиране на категорията на техническото майсторство с внедряване в практиката на образованието на 16-бална система чрез отчитане на ефективността на подквадрантите. Това позволява индивидуализация при оценяването, което от своя страна трябва да оформи колективната оценка.

Приложените методи със социална значимост (Social impact – стр.93) водят до хармонизиране на теоретичния конструкт с европейските приоритети, до въвеждане на образователни нива в учебните програми по синхронно плуване и до адаптиране на българския методологичен опит за нуждите на чужди образователни системи. В резултат на обективна крайна оценка се стига до създаване на нормативна, критериална и интервална таблица за оценка (в приложенията), както и на таблица за оценка на формираните отношения. Всички те са иновации в педагогическата практика.

Освен в спортната практика доц. Бистра Димитрова през житейския си път събира опит и в образователната система – преподавателска и научна дейност. В продължение на 33 години (стр.116) тя разработва учебни модули за висшето образование, участва в експертни екипи на български и чужди образователни институции. Това неизменно е свързано с постоянното проследяване и вземане на отношение към иновациите в образователния процес – при това на световно ниво. Доц. Бистра Димитрова показва завидна ерудираност в използването на различни видове интерактивни методи, проследява промените в държавните образователни изисквания/стандарти и своевременно чрез публикации(научни статии), а сега с представения докторат запълва празноти в знанието за управлението на педагогическия процес.

От стр.188 до стр. 194 – глава III.2.3. - подробно са описани като съдържание, особености и изисквания за правилно приложение интерактивните методи мозъчна атака/брейнсторминг, тематичен панел, работа в ателие, работа в паркур, супервизия. Част от тях идват от френската образователна система и могат да стигнат до нашето научно пространство само чрез транслация от човек, който знае френски език и дълбоко е заинтересуван от проблематиката, което в случая прави доц. Бистра Димитрова. В нашето научно и образователно пространство все още властват методи и актуална информация дошла от превод на английски език.

Доброто предварително проучване на теоретични източници и събиране на информация от чужди и собствени практики, консултациите с колеги и компетентни в сферата хора, довеждат до залагането на експеримент, който да обслужи научното търсене на докторанта. Последва експерименталната работа с три поредни предварителни и основни експеримента (стр. 242 – 245 + приложение 1) и извеждането на изводи въз

основа на използването на системата за квадранти и подквадранти при контрола и оценяването на техниката на плуване.

С тази поредна крачка доц. Бистра Димитрова дава своя принос по отношение на ефективното управление на педагогическия процес, разработването на нормативни инструменти за прогнозиране на категорията на техническо изпълнение и избягването на всякакъв субективизъм в оценяването. В процеса на работа показателите за определяне на ефективността на специализираната техника са подложени на статистическа обработка, изведени са стойности за гаранционна вероятност и за достоверност на база Т-критерия на Стюдент.

Всяка научна разработка трябва да има своите **приноси**. Какви са те в доктората на доц. Бистра Димитрова :

- Чрез внедряването на съвременни интерактивни форми на преподаване и контрол на специализираните знания се допринася за европейския облик на образователния продукт на НСА „Васил Левски“.
- Обогатява и прецизира понятийния апарат в теорията на синхронното плуване.
- Доказва наличието на „българска школа по синхронно плуване“ и нейното влияние при разпространението на този спорт в други държави.
- За първи път у нас се предлага програма и учебно съдържание на уроците по синхронно плуване за 7 и 8 клас.
- За първи път дефинира и адаптира за нуждите на предмета „Физическо възпитание и спорт“ съдържанието на общоприетите интерактивни методи.

- За първи път в Европа за обучението по синхронно плуване са разработени нормативни инструменти за прогноза на категорията на композицията чрез обективни колективни оценки.
- Разработени са нормативни инструменти за подбор на изпълнителките в композициите по дисциплини.
- По комбинираната квадрантна оценка на специализираната техника е разработена точкова система.
- Въвежда образователни и технически нива в педагогическата практика, а това усъвършенства системата за управление в синхронното плуване като изучавана в училище спортна дисциплина.

Намирам, че направените в края на доктората изводи (стр.253), препоръки (стр.255) и изведените приноси (стр. 254 – теоретични приноси и стр. 255 – научноприложни приноси) са реалистични и добре структурирани от докторанта. Може би биха могли да се изведат още приноси, но идва и опасението за изпадане в дребнавост и излишно детайлизиране.

Представени са 9 публикации – автореферат, две монографии, една студия, една статия и 5 електронни издания на учебник, ръководство и методически указания по синхронно плуване.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд, както основните теоретико-методични и приложни аспекти. Съответства на осъщественото изследване.

Лични впечатления

С доц. Бистра Димитрова често сме се засичали в комисии – държавни изпитни уроци в училище. Винаги коректна, наблюдателна, с богат опит в училищната практика, взискателна към студентите.

Заключение

Стойността на научната разработка е висока, поради което убедено и мотивирано заявявам, че предложеният ми за рецензиране докторат отговаря на законовите изисквания за присъждане на научната степен „Доктор на науките“.

Въз основа на това препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъди на доц. Бистра Георгиева Димитрова, доктор, научната степен „Доктор на науките“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание.

София, 15.01. 2018 г.

Р е ц е н з е н т:

Доц. Боянка Пенева, ДН